

Brüssel, 18. juuni 2021
(OR. en)

9687/21

AGRI 271
VETER 45
ENV 443

MÄRKUS

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Delegatsioonid
Teema:	Mesilaste kaitse-eesmärgi seadmine seoses mesilasi käsitleva juhenddokumendi (2013) läbivaatamisega – <i>Arvamuste vahetus</i>

Delegatsioonidele edastatakse lisas taustteave, mille eesistujariik esitas arvamuste vahetuseks nõukogu (põllumajandus ja kalandus) 28. ja 29. juuni 2021. aasta istungil.

Mesilaste kaitse-eesmärgi seadmine seoses mesilasi käsitleva juhenddokumendi (2013) läbivaatamisega

Kontekst ja ülevaade olukorrast

1. Pestitsiidideks võib anda loa üksnes juhul, kui põhjalik riskihindamine on näidanud, et nende kasutamine ei põhjusta kahjulikku mõju inimeste või loomade tervisele ega lubamatut mõju keskkonnale. Nõutavate riskihindamiste tegemise metoodika on sätestatud erinevaid keskkonnaosi ja liike käsitlevates juhenddokumentides.
2. Praegune olukord mesilaste riskihindamise osas on 2002. aasta juhenddokument maismaaökotoksilisuse kohta („Guidance Document on terrestrial Ecotoxicology“) ¹, kuna liikmesriigid ei kiitnud Euroopa Toiduohutusameti (EFSA) 2013. aasta juhenddokumenti alalises taime-, looma-, toidu- ja söödakomitees heaks, hoolimata mitme aasta jooksul tehtud korduvatest jõupingutustest.
3. 2019. aasta märtsis volitas komisjon EFSA-t vaatama 2013. aasta mesilasi käsitleva juhenddokumendi läbi, võttes arvesse alates 2013. aastast saadud uusi teaduslikke teadmisi.
4. Läbivaatamise lõpuleviimiseks on oluline kehtestada mesilaste kaitse erieesmärk. Liikmesriikide riskijuhid ja riskihindajad arutasid selle eesmärgi seadmist möödunud aastal, tuginedes EFSA dokumendile², milles kirjeldatakse nelja võimalikku lähenemisviisi mesilaste kaitse-eesmärgi seadmiseks.
5. Enamik liikmesriike eelistas lähenemisviisi, milles võetakse arvesse mesilaskolooniate suuruse loomulikku varieeruvust (nimetatakse ka mesilaste kolooniate suuruse normaalvahemikuks).

¹ https://ec.europa.eu/food/system/files/2016-10/pesticides_ppp_app-proc_guide_ecotox_terrestrial.pdf

² <https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/topic/EFSA-Supporting-document-for-RMs-in-defining-SPGs.pdf>

6. Valitud lähenemisviisi kritiseerisid valitsusvälised organisatsioonid ja mõned Euroopa Parlamendi liikmed. Peamised põhjused on seotud mudeli „BEEHAVE“³ (mida tootmisharu kaasrahastas 10 % ulatuses) kasutamiseiga kolooniate suuruse loomuliku varieeruvuse simuleerimiseks ja ootusega, et läbivaadatud mesilasi käsitlevas juhenddokumendis seatakse vähem kaitsev kaitse-eesmärk kui EFSA 2013. aasta mitteamaldatud juhenddokumendis. Valitsusvälised organisatsioonid ja Euroopa Parlamendi liikmed pooldasid samuti teise mudeli, ApisRAMi kasutamist mesilaskoloonia arengu simuleerimiseks. See mudel on aga alles väljatöötamisel.
7. EFSA avaldas oma veebisaidil üksikasjaliku kokkuvõtte ApisRAMi mudeli väljatöötamise ja kalibreerimise ajakava⁴ kohta. Mudelit ei saa kasutada koloonia arengu simuleerimiseks ega taimekaitsevahendite ja muude stressitegurite mõju simuleerimiseks enne 2023. aasta keskpaika.
8. Sellega seoses palus komisjon EFSA-l koostada põhjaliku lisadokumendi, milles selgitatakse kõiki asjakohaseid küsimusi ja esitatakse oma simulatsioonide tulemused väga üksikasjalikult. EFSA avaldas dokumendi⁵ 15. detsembril 2020 ja tutvustas seda 13. jaanuaril 2021 liikmesriikidele ja sidusrühmade esindajatele (Euroopa Toiduohutusameti poolt käesolevaks läbivaatamiseks loodud rühma liikmed) ühisel teabekoosolekul, et võimaldada arvamuste vahetamist kõigi huvitatud poolte vahel.

Konkreetsete kaitse-eesmärkide seadmine

9. 23. veebruaril 2021 toimunud erikoosolekul ning alalise taime-, looma-, toidu- ja söödakomitee koosolekul 2021. aasta märtsis kinnitasid kõik liikmesriigid oma toetust meetodile, mille EFSA pakkus välja mesilaste kaitse erieesmärgi läbivaatamiseks.

³ BEEHAVE on avalikult kättesaadav mudel ja kogu asjakohase teabe leiab aadressilt: <https://beehave-model.net/>

⁴ <https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/2021-03/timeline-ApisRAM-development-final.pdf>

⁵ <https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/topic/review-guidance-document-bees-specific-protection-goals.pdf>

10. Kõik arvamuse esitanud liikmesriigid nõustuvad, et Euroopa Toiduohutusameti simulatsioonid mesilaskoloonia suuruse loomuliku varieeruvuse kohta on konservatiivsemad kui looduses täheldatu. Seetõttu nõustuvad need liikmesriigid, et lävendi vormis kaitse-eesmärgi valimine pestitsiidide tulemusel mesilasperede suuruse vastuvõetavaks vähenemiseks simuleeritud vahemikus on piisavalt kaitsev.
11. Kõnealuse mesilaste kaitse erieesmärgi arvulise väärtuse osas toetas neli liikmesriiki 23 % (st kogu simuleeritud loomuliku varieeruvuse ulatus), 11 liikmesriiki toetas kaitse-eesmärki 10–12,8 %, samas kui neli liikmesriiki toetas 7 % (st sama näitaja, mis EFSA 2013. aasta mesilasi käsitlevas juhenddokumendis). Neljal liikmesriigil ei olnud seisukohta.
12. Enamik liikmesriike nõustus ka sellega, et arvesse tuleb võtta väliuuringute praktilist teostatavust, sest vastasel juhul ei ole võimalik tegelikult mõõta, kas kaitse erieesmärk on saavutatud või mitte.
13. Euroopa Parlamendi keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjoni esimees kirjutas 15. märtsil 2021 komisjonile, et tuletada meelde, et parlament oli 2019. aasta oktoobris vastu komisjoni määruse eelnõule, mis oleks võimaldanud rakendada osa EFSA 2013. aasta mesilasi käsitlevast juhenddokumendist, kuna oodati selle täielikku rakendamist. Esimees suhtus kriitiliselt ka BEEHAVE'i mudeli kasutamisse EFSA simulatsioonides, toetades selle asemel ApisRAMi mudeli kasutamist (olles samas mures ka viivituse pärast selle mudeli väljatöötamisel). Esimees väljendas ootust, et EFSA 2013. aasta mesilasi käsitleva juhenddokumendi läbivaatamine ei tohiks kaasa tuua mesilaste kaitse madalamat taset, ning palus arutada SPG-d poliitilisel tasandil.

14. Portugali põllumajandusministrile ja keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjoni esimehele saadetud kirjas⁶ teeb komisjon arutelu lähtepunktiks ettepaneku **seada mesilaste kaitse erieesmärgiks kolooniate suuruse vähenemine 10 %**. See ettepanek on väga ambitsioonikas võrreldes praegu veel kohaldatavate suunistega mesilaste riskihindamise kohta (st 2002. aasta juhenddokument maismaaökotoksilisuse kohta), mis võimaldab mõõta väliuuringutes üksnes kolooniate vähenemist üle 20–25 %, pidades silmas, et Euroopa Toiduohutusameti simuleeritud loodusliku varieeruvuse kogu ulatus on ligikaudu 23 %.
15. Komisjon on pööranud tähelepanu ka asjaolule, et EFSA 2013. aasta mesinduse juhenddokumenti, milles tehti ettepanek seada mesilaste kaitse erieesmärgiks kolooniate suuruse vähenemine 7 %, ei ole enamik liikmesriike heaks kiitnud, sest nende arvates ei ole tehniliselt teostatav teha väliuuringuid, mis võimaldaksid mõõta, kas eesmärk saavutatakse või mitte. EFSA esitatud teabe kohaselt on väliuuringutes 10 % vähenemise mõõtmine keeruline, kuid tehniliselt siiski teostatav⁷.
16. Komisjon teeb ettepaneku kehtestada üks mesilaste kaitse erieesmärk kogu ELi, mitte reguleerimistsooni kohta, kuna EFSA lisadokumendis esitatud teaduslikud tõendid näitavad, et taimekaitsevahendite määruses määratletud kolme reguleerimistsooni vahel on vaid väikesed erinevused.

⁶ https://ec.europa.eu/food/system/files/2021-04/pesticides_ppp_app-proc_guide_ecotox_terrestrial.pdf

⁷ Vt EFSA lisadokumendi punkt 7.1, mis on kättesaadav aadressil <https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/topic/review-guidance-document-bees-specific-protection-goals.pdf>

17. Selleks, et võimaldada EFSA-l jätkata 2013. aasta juhenddokumendi läbivaatamist ja selle rakendamist võimaldava(te) määruse(te) vastuvõtmist, palutakse ministritel põllumajanduse ja kalanduse nõukogu 28.–29. juuni 2021. aasta istungil osaleda arvamuste vahetuses, tuginedes järgmistele küsimustele:

- a) *Kas nõustute, et kogu ELi jaoks tuleks kehtestada üks mesilaste kaitse erieesmärk?*
- b) *Kas nõustute komisjoni ettepanekuga, et kokkupuutest pestitsiididega tulenev mesilasperede suuruse vähenemise maksimaalne lubatud tase peaks olema 10 %?*
